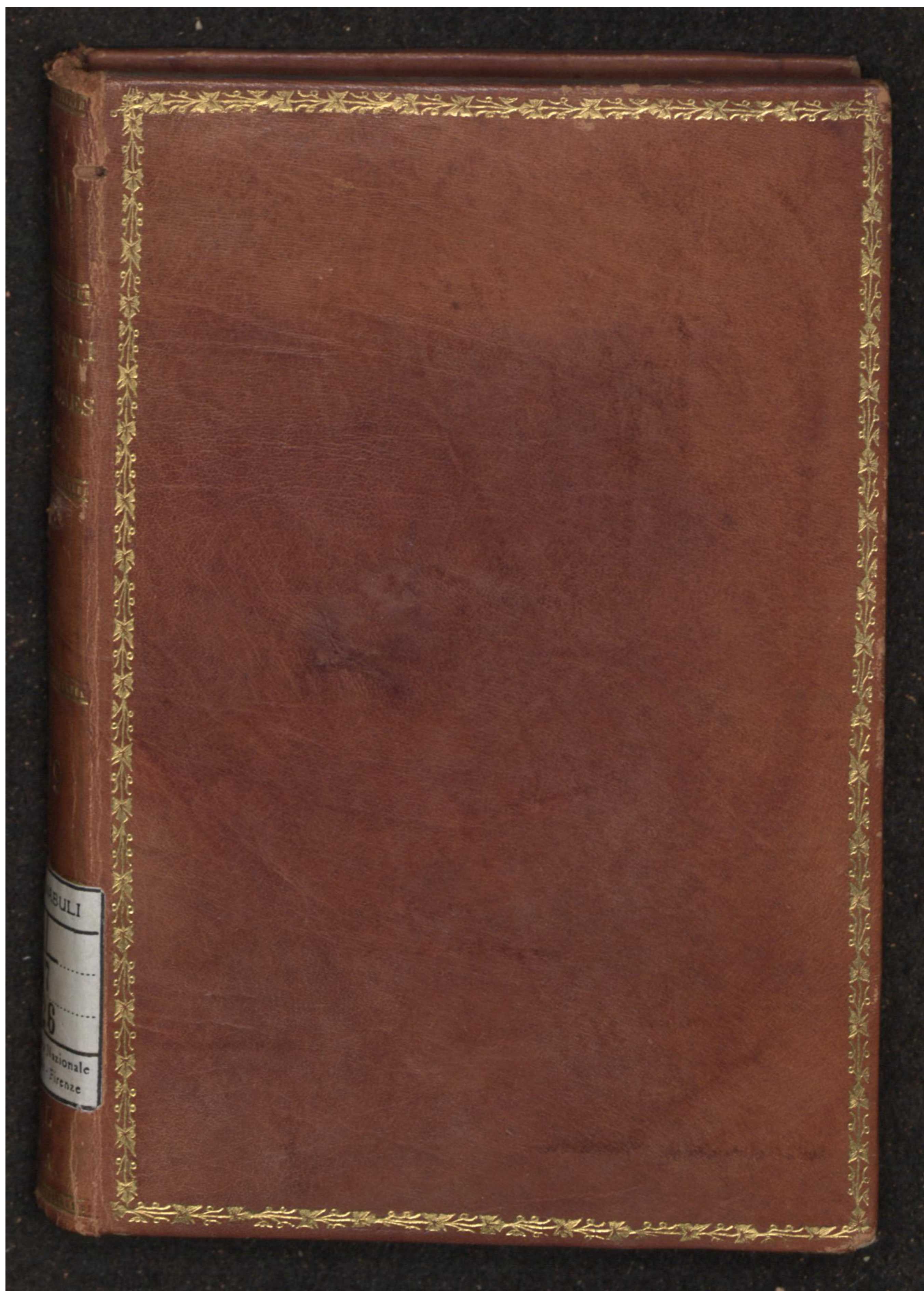
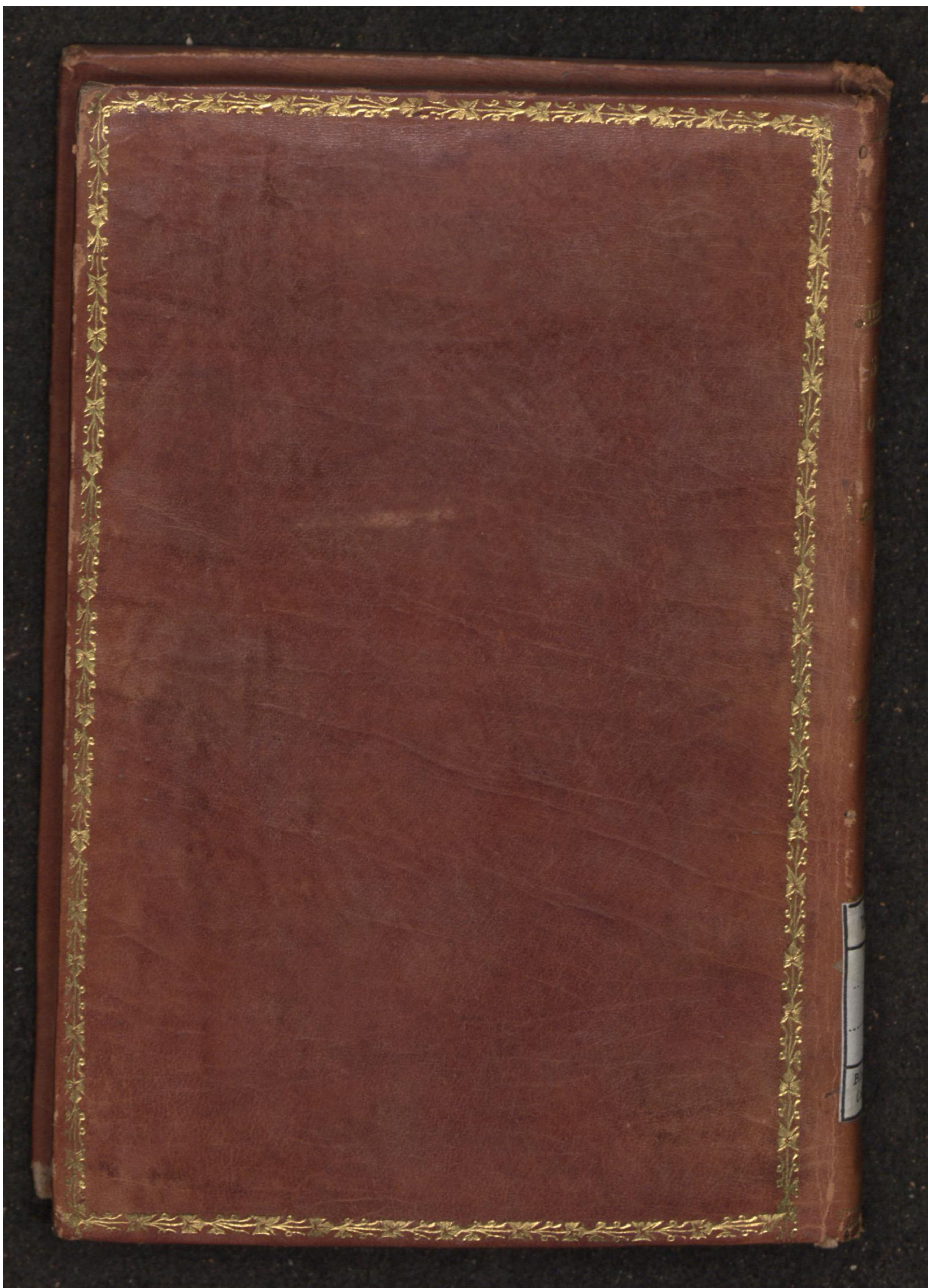

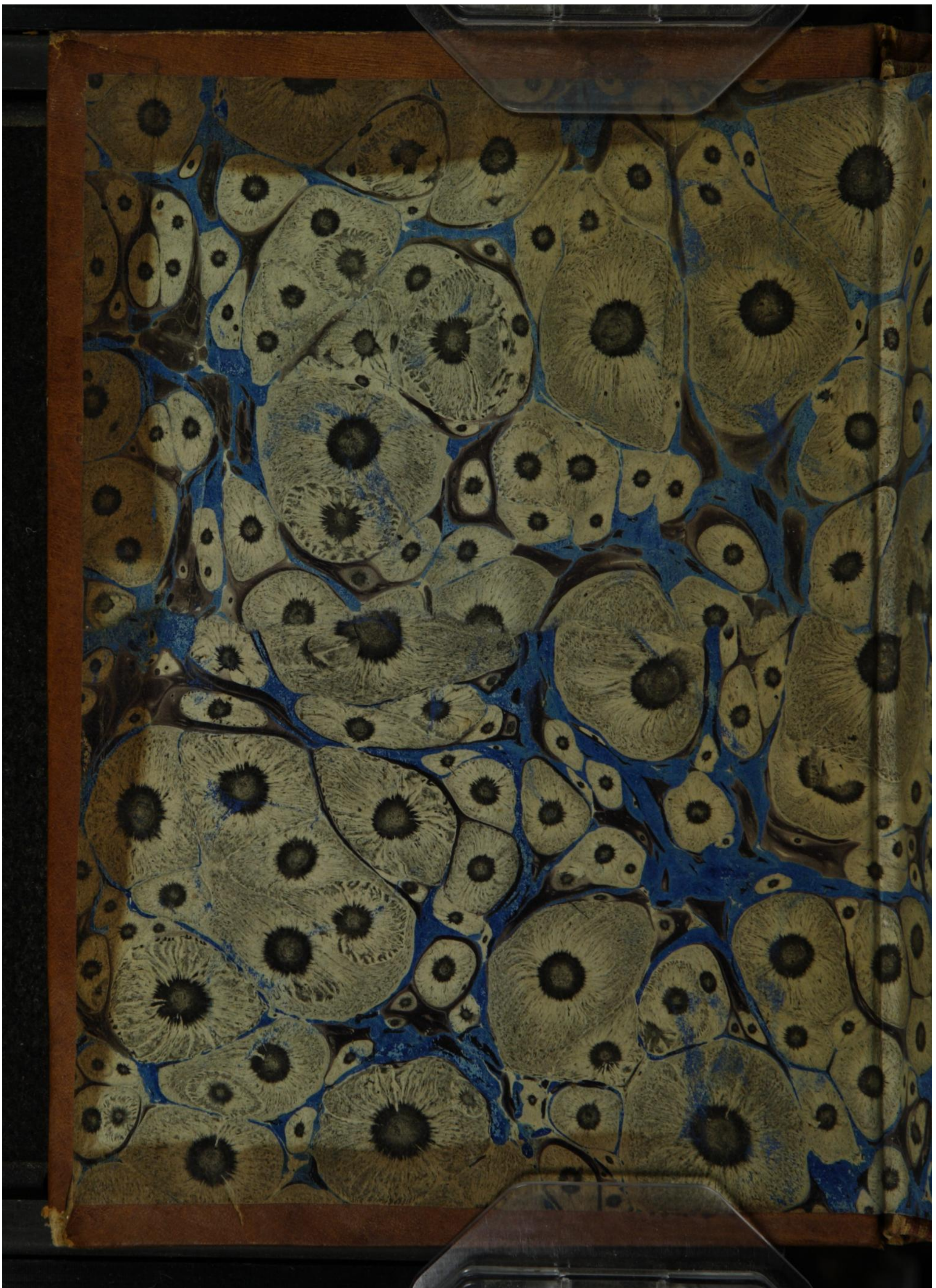

SALLVST
EC.
89
INCUNABULI
L
7
26
Biblioteca Nazionale
Centrale - Firenze

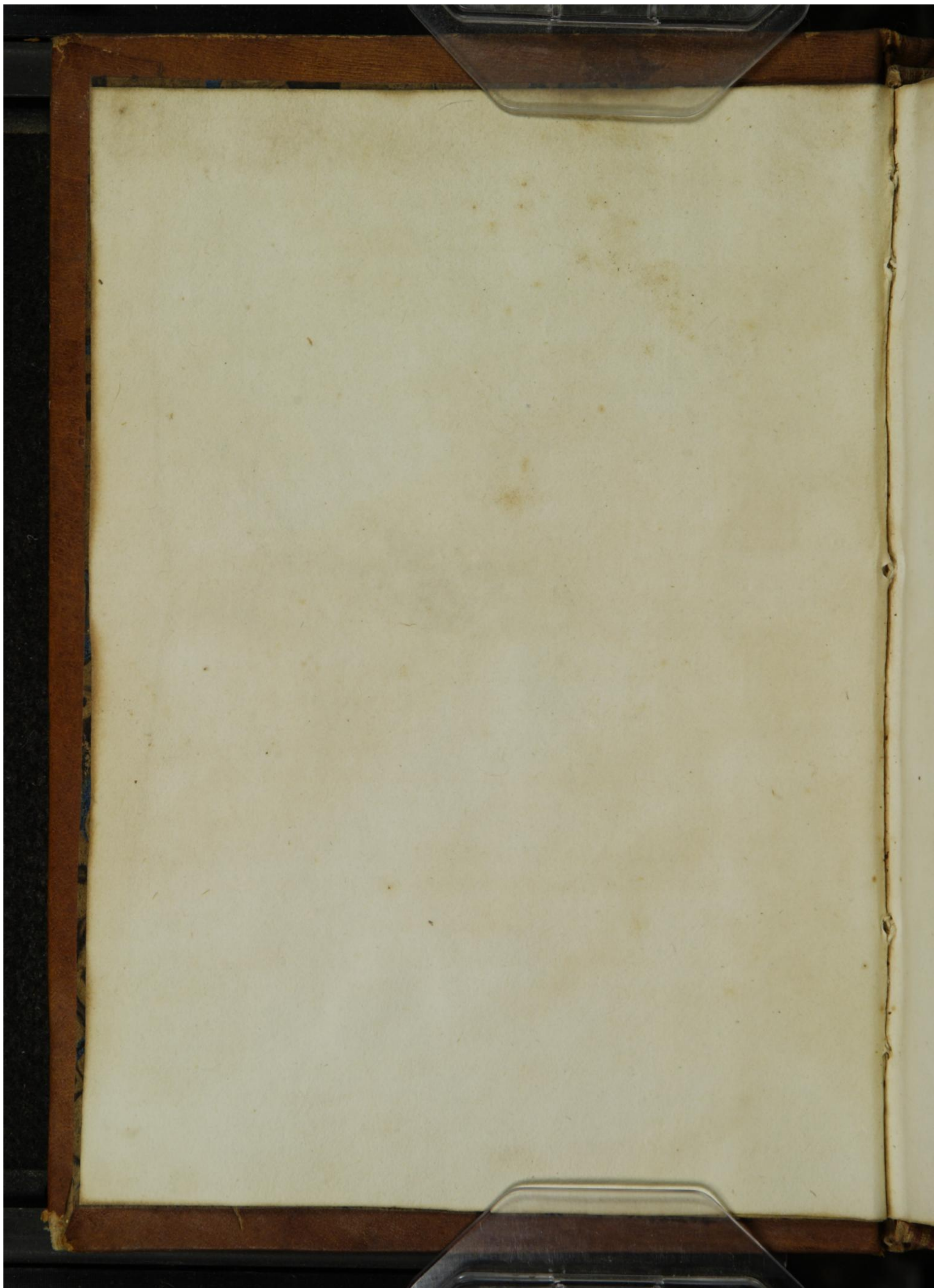

Ex libris historiarũ. C. Crispi Salustij.
ORatio Lepidi consulis ad. R. P..

Lemẽtia ⁊ probitas ur̃a Quirites quibꝫ p ceteras gentis maximi ⁊ clari estis. plurimũ timoris michi faciũt aduersus Tirãnidẽ. L. Sille. neque ipi nephãda estimatis. ea parũ credendo de alijs circũueniamini. ꝑsertiꝫ cũ illi spes oĩs ĩ scelere atqꝫ pfidia sit. neqꝫ se aliter tutũ putet. quaꝫ si peioꝛ atqꝫ ĩtestabilioꝛ metu uestro fuerit. quo captis. libertatis curã miſia eximat. aut si prouideritis. in tutandis periculis magis quã ulciscẽdo teneamini. Satellites quideꝫ eius hoĩes maximi no/minis optimis maiorũ exemplis. nequeo satis mirari. qui dominationis in uos seruitium suum mercedem dant. ⁊ utrũqꝫ per iniuriaꝫ malunt. quam optimo iure liberi agere. Preclara Brutorum atqꝫ Emiliorũ ⁊ Lutatiorũ proles. geniti ad ea. que maiores uirtute pepererunt sub/uertenda. Nã quid a Pyrrho Hannibale

Philippoq; ⁊ Antiocho defensū est aliud quā; libertas ⁊ sue cuiq; sedes. Neu cui nisi legibus pareremus. que cūcta scæuus iste Romulus. quasi ab externis rapta te net. non tot exercituū clade. neq; cōsulū ⁊ aliorum principu;. quos fortuna belli cōsumpserat. satiatus. sed tu; crudelior cum plerosq; secunde res in miseratione ex ira uertūt. quin solus omniū post me moriā humani supplitia in post futuros cōposuit. quis pri⁹ iiuria quā uita certa esset. prauissimeq; p sceleris immanita/tem ad huc tutus fuit. dū uos metu gra uioris seruitij a repetenda libertate ter/remini. agendum atq; obuia; eundū est Quirites. ne spolia uestra penes illos sint. Non prolatandum. neq; uotis pa/randa auxilia. nisi forte speratis tediu; iam aut pudore; tyrānidis Sille esse. Et eu; per scelus occupata piculosius dimis/surū. At ille eo processit ut nihil glorio/sum nisi tutū. ⁊ omnia retinēde domina tionis honesta estimet. Itaq; illa quies ⁊ ocium cum libertate que multi probi

potius quã laborẽ cũ honoribus capesce/
bant. nulla sunt. hac tempestate seruien
dum aut impitandum. habendus met⁹
est aut faciendus Quirites. Nam quid
ultra queue humana supant aut diuina
impolluta sunt. Populus R. paulo ante
gencium moderator exutus imperio glo
ria iure cogitandi inops despectusq; ne
seruilia quidem alimenta. reliqua habet
sociorũ & lacij magna uis. Ciuitate pro
multis & egregijs factis a uobis data p
unum prohibentur & plebis innoxie pa/
trias sedes occupauere Pauci satellites
mercedem scelerum. leges iudicia Erari
um prouincie reges penes unũ. Deniq;
necis ciuium & uite licencia. simul hu/
manas hostias uidistis. & sepulchra in/
fecta sanguine ciuili. est ne iuris reliqui
aliud: quam soluere iniuriam aut mori
per uirtutem. quoniã quidẽ unum omni
bus finẽ natura uel ferro septis statuit
Neque quisquam extremam necessita/
tem nihil ausus nisi muliebri ingenio
expectat. Verum ego seditiosus. uti

Silla ait. qui premia turbarũ queroꝛ. ⁊ bellum cupiens. qui iura pacis repeto scilicet quia non aliter salui satisq; tuti ĩperio eritis. nisi Vetti⁹ Picẽs ⁊ Scriba Corneli⁹ aliena bene parata prodegerint nisi ad probaritis oẽs proscriptõe; ĩ noxi oꝝ ob diuitias. cruciat⁹ uiroꝝ illustriũ uastã urbẽ fuga ⁊ cedibꝫ bona ciuiũ miserorũ quasi cimbricam predã uenũ aut dono datam. At obiectat mihi possessiones ex bonis proscriptorũ. quod quidem sceleru; illius uel maximũ est. Non me neq; quemquã omniũ satis tutum fuisse si recte facerem⁹. atq; illa que tu; formidine mercatus sum pretio soluto iure dominis tamẽ restituo. Neq; pati cõsiliu; est ullam ex ciuibꝫ predã esse. Satis illa fuerint. que rabie cõtracta tollerauim⁹ manus conserentis inter se romanos exercit⁹ ⁊ arma ab extremis in nosmet uersa scelerum ⁊ contumeliarum omnium finis sit. quorum adeo Silla; nõ penitet ut ⁊ facta in gloria numeret. ⁊ si liceat auidi⁹ fecerit. Neq; iã quid existimetis

de illo sed quantum audeatis uereor. Ne
alius aliũ principem expectantes ante ca
piamini nõ opibus eiusquã futiles ⁊ cor
rupte sunt. sed uestra socordia. quã rap/
tum iri licet. ⁊ quaꝫ audias tam uideri
felicem. Nam preter satellites conmacu
latos quis eadẽ uult. aut quis nõ oĩa mu
tata ꝑter uictoriã. scilicet milites. quoꝝ
sanguine Tarule Scirtoqꝫ pessimis seruo
rũ diuitie parte sunt. an quibꝫ prelatus
in magistratibus capiendis Fufidius an
cilla turpis honorũ omnium dehonesta
mentum. Itaqꝫ maximaꝫ mihi fidutiaꝫ
parit uictor exercitus. cui per tot uulne
ra ⁊ labores nichil preter tirannũ quesi
tum est. nisi forte tribunitiaꝫ potestateꝫ
euersum profecti sunt ꝑ arma conditam
a maioribꝫ suis. utiqꝫ iura ⁊ iuditia sibi
met extorquernt egregia Scilicet merce
de. cum relegati in paludes ⁊ suas contu
meliam atqꝫ inuidiam suã premia penes
paucos intelligerent. Quare igitur tan/
to agmine atqꝫ animis incedit. quia secũ
de res mire sunt uitijs optentui. quibus

labefactis quã formidatus ẽ tam cõtem
netur. nisi forte spetie concordie ꝛ pacis.
que sceleri ꝛ parricidio suo noĩa indidit
Neqȝ aliter rem publicã ꝛ belli finẽ aut
nisi maneat expulsa agris plebes . preda
ciuilis acerbissima. ius iudiciũqȝ omĩuȝ
rerũ penes se. quid P. R. fuit. que si uo/
bis pax ꝛ cõposita intelligũtur maxima
turbamẽta rei p. atqȝ exitia. probate ad
nuite. legibus impositis accipite otium
cum seruitio. ꝛ tradite exemplũ posteris
ad rem. p. sui met sanguinis mercede cir
cumueniendã . mihi quãquã p hoc sũmũ
ĩperiũ satis quesitũ erat. Nomini maio/
rum dignitati atqȝ etiã ꝑdio. tñ nõ fuit
ↄsiliũ priuatas opes facere. potiorqȝ uisa
est ꝑiculosa libertas quieto seruitio. que
si probatis. adeste Quirites ꝛ bñ iuuan
tibus dijs. M. emilium consulem ducem
ꝛ auctorẽ sequimĩ ad recipẽdã libertatẽ.

Oratio Philippi In Sen .

Axime uellez P. C. rẽ p. quietã esse
aut in ꝑiculis a prõptissimo quoqȝ

defendi. deniqȝ praua incepta consultori bus noxe esse. sed cōtra seditionibus om/ nia turbata sunt ⁊ ab hijs. quos prohi/ bere magis decebat. Postremo que pessi mi ⁊ stultissimi decreuere. ea bonis ⁊ sa/ pientibus facienda sunt. Nam bellū atqȝ arma quāquā uobis inuisa tamē quia le pido placēt. sumēda sunt. Nisi forte cui pacē prestare ⁊ bellū pati cōsiliū ē. Pro dij boni qui hāc urbē omissa cura adhuc tetigis. M. emilius oīum flagitiosoꝝ po/ stremus. qui peioꝛ an ignauioꝛ sit. deli/ berari nō pōt. exercitū opprimēde liber/ tatis habet. ⁊ se cōtempto metuēdū effe cit. Vos musantes ⁊ retractantes uerbis ⁊ uatū carnibus pacē optatis magis quā defenditis. Neqȝ intelligitis mollitia de cretoꝝ uobis dignitatē. illi metū detrahi atqȝ id iure. qm̄ ex rapinis consulatū ob seditionē prouintiā cuȝ exercitu adeptus est. quid ille ob benefacta cepisset. cuius sceleribus tanta premia tribuistis. At scilicet eos. qui ad postremū usqȝ legatos pacem concordiam ⁊ alia huiuscemodi

decreuerunt gratiam ab eo peperisse im/
mo despecti ⁊ indigni R. P. habiti prede
loco estimantur. quippe metu pacem re/
petentes. quo habitã amiserant equidez
a principio cum etruriam coniurare
proscriptos accersi largitionibus. R. P.
lacerati uidebam. maturandum putabã
⁊ Catuli consilia cum paucis secut⁹ sum
Ceterum illi qui gentis emilie benefacta
extollebant ⁊ ignoscendo. P. R. magni/
tudinem auxisse. Nusquam etiam tum
lapidum progressum aiebant. cum pri/
uata arma opprimende libertatis cepis/
set. sibi quisque opes aut patrocinia que
rendo consilium publicum corruperunt
At tum erat Lepidus latro cum caloni/
bus ⁊ paucis sicariis. quorum nemo di/
urna mercede uitam mutauerit. Nunc
est proconsul cum imperio nõ empto sed
dato a uobis cum legatis adhuc iure per
entibꝫ. ⁊ ad eũ cõcurrere hoïes oĩuz ordi
nũ corruptissimi Flagrãtes ĩopia ⁊ cupi
dinibꝫ sceleꝝ cõscientia exagitati quibꝫ

quies in seditionibus in pace turbe sunt hi tumultum ex tumultu. bellũ ex bello serunt. Saturnini olim post sulpitij de i Mari damasippiq; Nuz lepidi satellites preterea etruria atq; omẽs reliquie belli arrecte hispanie armis sollicite. Mitri/dates in latere uectigaliuz nostroꝝ qui/bus adhuc sustentamur. diem bello cir/cumspicit. qum preter idoneũ ducẽ nihil abest ad subuertendũ imperiũ. quod ego uos oro atq; obsecro. P. C. ut aĩaduer/tatis. ne patiamini licentiã scelerũ quasi rabiẽ ad ĩtegros cõtractu procedere. na; ubi maloꝝ pmia secũtur. haud facile quis quã gratuito bonus ẽ. an expectatis du; exercitu rursꝰ admotu ferro atq; flãma urbẽ ĩuadat. quod mlto propius ẽ ab eo quo agitat statu quã ex pace ꝛ cõcordia ad arma ciuilia. que ille aduersũ diuina ꝛ hũana oĩa cepit. Non pro sua aut quo rum simulat iniuria. Sed legũ ac liber/tatis subuertende. agitur eniz ac lacera/tur animi cupidine ꝛ noxarum metu expers consilij inquies. hec atque illa

temtans metuit ociu;. odit bellũ. Luxu atq; licẽtia carendũ uidet. atq; interim abutitur uestra secordia. Neq; mihi sa/ tis cõsilij est metum an ignauiam an de mentiam eam appellem. qui uidemini tanta mala quasi fulmen optare sequis/ que ne attingat. Sed probibere ne cona/ ri quidem. ⁊ queso considerate quam cõ/ uersa rerum natura sit. antea malu; pu blicum occulte. auxilia palã instrueban/ tur. ⁊ eo boni malos facile anteibãt. Nũc pax ⁊ cõcordia disturbantur palã. defen dũtur occulte. quibꝰ illa placẽt. Jn armiꝰ sũt. uos ĩ metu. quid expectatis. nisi for te pudet ãt piget recte facere. an Lepidi mãdata aĩos mouere. qui placere ait sua cuiq; reddi ⁊ aliena tenet. belli iura ĩsci di. cũ ipe armis cogat. ciuitatẽ cõfirma ri quibꝰ adẽptã negat ꝯcordie gr̃a. tribu nitiã ptãte; restitui. ex qua oẽs discordie accẽse pessime omĩu; atq; ĩpudentissime tibi ne egestas ciuiu; ⁊ luctus cure sunt Cui nihil est domi nisi armis ptu; aut p ĩiuriã. Alterũ ꝯsulatũ petis. quasi priu;

reddideritis. bello cõcordiaʒ queris. quo
parta disturbatur. nostri proditoꝛ istis
in fidus. hostis omniũ bonoꝝ. ut te neqʒ
hominũ neqʒ deorũ pudet. quos ꝑ fidem
aut periurio uiolasti. qui quãdo talis es
maneas in sententia ⁊ retineas arma. Te
hortor neu prolatandis seditionibus. in
quies ipse nos in solicitudine attineas.
neqʒ te prouincie neqʒ leges neqʒ dij pe/
nates ciuẽ paciuntur. Perge qua ceptas.
ut quã maturime merita inuenias. Vos
aũt. P. C. quousqʒ cunctando rem. p. in
tutam paciemini ⁊ uerbis arma temta/
bitis. delectus aduersum uos habiti. pe/
cunie publice ⁊ priuatim extorte. presi/
dia deducta atqʒ imposita. ex libidine le
ges imperantur. Cum interim uos lega/
tos ⁊ decreta paratis. quãto me hercules
auidius pacem pacieritis. tanto bellum
acrius erit. cuʒ intelliget se metu magis
quam equo ⁊ bono sustentatũ. Nam qui
turbas ⁊ cedem ciuiuʒ odisse ait. ⁊ ob id
armato lepido uos inermes retinet. que
uictis tollerãda sũt ea cũ facere possitis.

paciamini potius censet. ita illi a uobis pacem uobis ab illo bellum suadet. hec si placet. Si tāta torpedo animos oppres sit. ut obliti scelerū Cinne. cuius ī urbe; reditu decus ordinis huius īteryt. Nihil ominus uos atq; cōiuges ⁊ liberos Lepido pmissuri sitis. quid op⁹ decretis quid auxilio Catuli. quin is ⁊ alij boni. R. P. frustra curant. Agite ut libet. parate uobis Cethegi atq; alia proditorū patrocinia. qui rapinas ⁊ incendia instaurare cupiūt. ⁊ rursus aduersum deos penatis manus armare. Sin libertas ⁊ uera magis placent. decernite digna nomini. ⁊ augete ingenium uiris fortibus. adest nouus exercitus. ad hoc colonie ueterum militum nobilitas omnis. duces optimi fortuna meliores sequitur. Jam illa que secordia nostra collecta sunt. dilabentur Quare ita censeo quoniam lepidus exercitum priuato consilio paratu;. cu; pessimis ⁊ hostibus rei. p. contra huius ordinis auctoritatem ad urbem ducit. uti A. P. Claudius interrex. cum Q. Catulo

Catulo procos ⁊ ceteris quibus iperium est. urbi presidio sint. operamqꝫ dent ne quid res. p. detrimenti capiat.

Oratio. C. Cotte. Consulis. ad. P. R.

Viritès multa mihi picula domi militie que multa aduersa fuere. quoꝝ alia tolleraui partiꝫ reppuli deorum auxilijs ⁊ uirtute mea. inqueis omnibus nūquā animus negotio defuit. neqꝫ decretis labos male secūde res opes non ingenium mihi mutabant. At cōtra in hijs miserijs cuncta me cum fortuna deseruere. preterea sanctus per se grauis curam duplicat. cui misero acta iam etate ne mortē quidem honestā sperare licet Nam si parricida uestri sum. ⁊ bis genitus hic deos penatis meos patriamqꝫ ⁊ sūmū īperiū uilia habeo. quis mihi uiuo cruciatus satis ē. aut que pena mortuo. Quꝫ oīa mēorata apud inferos supplitia scelere meo uici. a prīa adulescētia in ore uro priuat⁹ ⁊ ī mgr̄atibꝫ egi. qui lingua

qui cõsilio meo. qui pecunia uoluere. usi sunt. neq; ego calidam facundiam neq; ingenium ad malefaciendũ exercui. aui/dissimus priuate gratie maximas inimicitias pro re. p. suscepi. Quis uictus cu; illa simul cũ egens aliene opis plura mala expectarem. Vos Quirites rursus mihi patria; deosq; penatis cũ ingenti dig/nitate dedistis. pro quib; beneficijs uix satis gratus uidear. si singulis animam quã nequeo cõcesserim. Na; uita & mors iure nature sũt. ut sine dedecore cũ ciui/bus fama & fortunis ĩteger agas id dono datur atq; accipitur. Consules nos fecis/tis Quirites. domi belli que ĩpedissima re. p. Nãq; ĩpatores hispanie stipendiu; milites arma frumentũ poscũt. & id res cogit. qm̃ defectione sociorũ; & Sertorij p mõtis fuga neq; manu certare possũt. neq; utilia parare exercit⁹ in asia cilicia q; ob nimias opes mithridatis aluntur. Macedonia plena hostiu; est. nec minus italie maritima & prouintiaru; cũ inte/rim uectigalia parua & bellis ĩcerta uix

partem sumptuum sustinent. ita Classe que conmeatus tuebatur. minore quam antea nauigam⁹. hec sidolo aut secordia nostra contracta sunt. agite ut monet ⁊ ira supplicium sumite. sin fortuna com munis asperior est. quare indigna uobis nobisq; ⁊ re. p. incipitis. atq; ego cuius etati mors propior ē nō deprecor. si quid ea uobis incōmodi demitur. neq; mox ingenio corporis honestius quam pro uestra salute finem uite fecerim. adsum En. C. Cotta consul. facio quod sepe maio res asperis bellis fecere. uoueo dedoq; me pro re. p. quam deinde. cui mandatis circumspicite. Nam talem honorem bo/ nus nemo uolet. cum fortune ⁊ maris ⁊ belli ab alijs acti ratio reddēda aut tur/ piter moriendum sit. tantūmodo in ani mis habetote. Non me ob scelus aut aua ritiam cesum. sed uolentez pro maximis beneficijs animam dono dedisse. per uos Quirites ⁊ gloriam maiorum tollerate aduorsa ⁊ cōsulite rei. p. multa cura sū/ mo imperio inest. multi ingētes labores

quos ne quicquam abnuitis ⁊ pacis opu/
lentiā queritis. cum oēs prouincie regna
maria terreq; aspera aut fessa bellis sint

Oratia Macri. Tr. Pl. Ad plebem.

I Quir̄ paruz existimaretis quid
inter ius a maioribꝫ relictū uobis
⁊ hoc. a Sulla paratuz seruitium
interesset. multis mihi disserenduz fuit.
docendiq; quas ob iniurias ⁊ quociens a
patribus armata plebes secessisset. utiq;
uindices parauisset oīs iuris sui. Tr. Pl.
nūc hortari modo reliquū ē ⁊ ire primū
uia qua capessendā arbitroꝛ libertatem.
neq; me preterit quātas opes nobilitatis
solus impotens inani specie magistratus
pellere dominatione incipiam. quantoq;
tu tuis factio noxioꝝ agat. quā soli inno
centes. sed preter spez bonā ex uobis que
metū uicit. statui certamīs aduorsa pro
libertate potiora esse forti uiro. quā oīo
nō certauisse. quāquaz oēs alij creati pro
iure uestro uim cunctam ⁊ imperia sua
gr̄a aut spe aut p̄mijs in uos conuertere

meliusq; hñt mercede delinquere quam gratis recte facere. Itaq; oēs concessere iā; in paucorū dñationē. qui p militare nomē erariū exercitus regna prouintias occupauere. ⁊ arce; hñt ex spolijs uestris cū interim more pecorū uos multitudo singulis habēdos fruēdosq; pbetis exuti omnib⁹ que maiores reliquere. nisi quia uobismet ipsis per suffragia ut presides olim nūc dños destinatis. Itaq; cōcessere illuc oēs. ⁊ mox si uestra receperitis. ad uos pleriq;. raris eni; aīus est ad ea que placent defendēda. ceteri ualidiorū sunt An dubiū habetis nū officere quid uobis uno animo pergētibus possit. quos languidos secordesq; ptimuere. nisi forte. C. Cotta ex factione media cōsul aliter quā metu iura quedam. Tr. Pl. restituit ⁊ quāquā;. L. Sicinius primus depotesta te tribunitia loqui ausus mussantibns uobis circumuentus erat. tamē pri⁹ illi inuidiam metuere quā uos iniurie perte/ sum est. quod ego nequeo satis mirari Quir. nā spem frustra fuisse itellexistis

Sulla mortuo qui scelestuz imposuerat
seruitium. finem mali credebatis. ortus
est longe seuioꝛ catulus tumultus inter
cessit Bruto ⁊ Mamereo cōsulibꝫ. Deiñ
C. curio ad exitiuz usqꝫ insontis tribuni
dominatus est. Lucullus superiore anno
quantis animis ierit. M. L. Quintium
uidistis. qante deniqꝫ nunc mihi turbe
concitantur. que profecto incassum age/
bantur. si prius quam uos seruiendi finē
illi dominationis facturi erant. Preser/
tim cum his ciuilibus armis dicta alia.
Sed certatum utrinqꝫ ⁊ dominatione in
uobis sit. Jtaqꝫ cetera ex licētia aut odio
aut auaritia in tempus arsere. permāsit
una res modo. que utrinqꝫ quesita est ⁊
erepta inposterum uis tribunitia. teluz
a maioribus libertati paratū. quod ego
uos moneo quesoqꝫ ut aīaduertatis neu
nomina rerū ad ignauiā mutantes otiū
pro seruitio appelletis. quo iā ipso frui si
uera ⁊ honesta flagitiū supauerit nō est
cōditio fuisset. Si omnīo qui essetis. nūc

animum aduertere ꝛ nisi uiceritis . qm̄
omnis iniuria grauitate tutioꝛ est arti⁹
habebūt. Quid censes igitur. aliquis ue/
strum subiecerit primū omnium omit/
tendum morem hunc. quem agitis im/
pigre lingue. animi ignaui. nō ultra con
tionis locuꝫ memores libertatis. deinde
ne nos ad uirilia illa uocē quo tribunos
plebei modo patricium magistratum.
Libera ab auctoribus patricijs suffra/
gia maiores uestri parauere. quamuis
omnis Quirites in uobis sit ꝛ que iussa
nunc pro alijs toleratis. pro uobis agere
aut non agere certe possitis. Jouem aut
alium quem deum consultorē expectatis
magna illa consuluꝫ imperia ꝛ patrū de
creta uos exsequēdo rata efficitis Quir̄.
ultroqꝫ licētiam in uos auctum atqꝫ ad
iutum properatis. neqꝫ ego uos ultuꝫ in
iurias hortoꝛ. magis uti requiē cupiati⁹
neqꝫ discordias. ut illi criminantur. sed
earū finem uolēs iure gentiū res repeto
ꝛ si pertinaciter retinebūt. nō arma neqꝫ

secessionez. tantũmodo ne amplius sang/
uinem uestruz prebeatis cẽsebo. gerant
habeantqz suo modo Imperia. querant
triumphos. Mithridatem. Sertoriũ ⁊
reliquias exulum persequantur cuz ima
ginibus suis. absit periculum ⁊ labos.
quibus nulla pars fructus est. nisi forte
repentina ista frumentaria lege munia
uestra pensantur. qua tñ quinis modijs
libertatez omnium estimauere. qui pro
fecto non amplius possunt alimẽtis ca/
rere nanqz ut illis exiguitate mors pro
hibetur. Senescũt uires. sic neqz absolui
cura familiari tam parua res ⁊ ignaui
quisqz tenuissimas pfrustratur. q̃ tamez
quamuis ampla. quoniam seruicij ꝑtiuz
ostẽtaretur. cuius torpedinis erat decipi
⁊ uestrarũ rerum ultro iniuria gratiaz
debere. Nanqz alio modo neqz ualent in
uniuersos. neqz conabuntur. Cauendus
dolus ẽ. itaqz simul cõparant delinimen
ta ⁊ differũt uos ĩ aduẽtũ Cn. Põpei quẽ
ip̃z ubi ptimuere sublatũ ĩ ceruices suas

mox dempto metu lacerant. neq; eos pu
det uindices uti se ferunt libertatis tot
uiros sine uno aut remittere iniuriā nō
audere aut ius nō posse defendere. mihi
quidem satis spectatu; ē Pompeiū tante
glorie adolescentē malle principē uolenti
bus nobis esse. quā illis dn̄atōnis sotium
auctorēq; ī primis fore tribunitie potes/
tatis. Verū Quir̄. antea singuli ciues in
pluribꝰ nō ī uno cūcti ꝑsidia hēbatis. ne/
q; mortaliū quisquā dare aut eripere ta
lia unus poterat. Itaq; ū boꝝ satis dictū
ē. neq; enī ignorātia res claudit. uerū oc
cupauit nescio qua uos torpedo. qua nō
gloria mouemini neq; flagitio. cunctaq;
ꝑsenti ignauia mutauistis. abunde liber
tate; rati q; tergis abstinetur. ⁊ huc ire
lic; atq; illuc. mūera ditiū dn̄oꝝ atq; hec
eadē nō sūt agrestibꝰ. sed cedūtur īter po
tētiū īimicitias donoq; dātur īprouītias
mḡratibꝰ. ita pugnatur ⁊ uincitur pau
cis plebes quodcūq; accidit prouictis est
⁊ in dies magis erit. Siquidē maiore cu
ra dominationem illi retinuerūt quam
uos repetiueritis libertatem.

hostisq; in ceruicibus iam Italie agentis ab alpibus in Hispaniam summoui. per eas iter aliud atq; Annibal nobis opor/tunius patefieci. recepi Galliam Pireneū Lacetaneam indigetis. & primum impetum sertorij uictoris nouis militibus & multo paucioribus substinui. hiememq; castris inter seuissimos hostes nō per op/pida neque ex ambitione mea egi. Quid deinde prelia aut expeditiones hibernas oppida excisa aut recepta enumerē. quā/do res plus ualet quam uerba. Castra hostium apud Sucronem capta. & prelium apud flumen Durium. & Dux hostiū. C. Herennius cum urbe Valentia & exercitu deleti. satis clara nobis sunt. pro queis o grati patres egestatem & famem redditis Itaq; meo & hostium exercitui par cōditio est. Nanq; stipendium neutri datur uictor uterq; in Italiam uenire potest. Quod ego uos mōeo q̄soq; ut aniaduertitis neu cogatis necessitatibus priuatim

Epistola Cn. Pompei Ad Senatum

I aduersus uos patriamq; & deos penatis tot labores & pericula suscepissem. quociens a prima adolescentia ductu meo scelestissimi hostes fusi & uobis salus quesita est. nihil amplius in absentem me statuissetis. quam adhuc agitis. P. C. quem contra etatem proiectum ad bellum seuissimum cum exercitu optime merito. quantum est in uobis. fame miserrima omnium morte confecistis. hac in spe P. R. liberos suos ad bellum misit. hec sunt premia pro uulneribus. & tociens obrem p. fuso sanguine. Fessus scribendo mittendoq; legatos omnis opes & spes priuatas meas consumpsi. cum interim a uobis p trienium uix annuus sumptus datus est. Per deos immortalis utrum censetis me uicem erarij prestare an exercitum sine frumento & stipendio habere posse. Equidem fateor me ad hoc bellum maiore studio quam consilio profectum quippe qui nomine modo Imperij a uobis accepto diebus. xl. exercitum paraui

mihi consulere. Hispaniam citeriorem que non ab hostibus tenetur. Nos aut Sertorius ad internetionem uastauim? preter maritimas ciuitates ultro nobis sumptui honoriqз Gallia superiore anno metelli exercitum stipendio frumentoqз aluit. ⁊ nunc malis fructibus ipsa uix agitat. Ego non rem familiarem modo uerum etiam fidem consumpsi. reliqui uos estis. qui nisi subuenitis. inuito ⁊ predicente me exercitus hinc ⁊ cum eo omne bellum Hispanie in Italiam transgredientur.

Epistola Mitridatis.

Ex Metridates regi Arsaci. Sal.
Oēs qui secūdis rebꝫ suis ad belli societatem morantur cōsiderare debent. liceat ne tum pacem agere. deinde quod quesitur satis ne pium tutū gloriosuз an indecorū sit. tibi si ꝑpetua pace frui licet. nisi hostes oportuni ⁊ sceles/

tissimi. egregia fama si Romanos oppres/
seris futura est. neq; petere audeam so/
cietatem. ⁊ frustra mala mea cu; bonis
tuis misceri sperem . atque ea que te
morari posse uidentur. Ira in tigranem
recentis belli ⁊ mee res parum prospere
si uera existimare uoles maxime horta/
buntur. ille enim obnoxius qualem tu
uoles societatem accipiet. mihi fortuna
multis rebus ereptis usu; dedit bene sua
dendi. ⁊ quod florentibus aptabile est.
ego non ualidissimus prebeo exemplu;.
quo rectius tua componas Nāq; Roma
nis cū nationibus populis regibꝰ cūctis
una ⁊ ea uetus causa bellandi est Cupido
profunda Imperij ⁊ diuiciarū. qua pri/
mo cum rege Macedonum Philippo bel
lum sumpsere. dum a Carthaginensibus
premebantur amicitiam simulantes. ei
subuenientem Antiochum concessione
Asie per dolum auertere. ac mox fracto
Philippo Antiochus omni cis taurum

agro ⁊ decem milibus talentoꝝ spoliatꝰ est. Persen deinde Philippi. F. post multa ⁊ uaria certamina apud Samothracas deos acceptum in fidem callidi ⁊ repertores perfidie quia pacto uitam dederant. in somnijs occidere eum. En cuius amicitiam gloriose ostentant initio prodiderũt Antiocho pacis mercedẽ post habitum custodie agri captiui sumptibꝫ ⁊ cõtumelijs ex rege miserrimũ seruorum effecere. simulatoqꝫ impio testamẽto filium eius Aristonicũ quia patriũ regnũ petiuerat. hostiũ more per triumphum duxere. Asia ab ipsis obsessa ẽ. opstremo bithiniam Nicomede mortuo diripuere cum filius nisa. quã reginã appellauerat genitus haud dubie esset. Nam quid ego me appellẽ. quẽ disiunctũ undiqꝫ regnisꝰ ⁊ tetrarchijs ab Imperio eoruꝫ. quia fama erat diuitem neqꝫ seruiturũ esse per Nicomedẽ bello lacessiuerũt sceleris eoꝝ haud ignarũ ⁊ ea q̃ accidere testatũ antea Cretẽses solos oĩuꝫ liberos ea tẽpestate ⁊

Regem Ptolomeum. atqꝫ ego ultus in/
iurias Nicomedem bithinia expuli. Asi/
amqꝫ spolium Regis Antiochi recepi. ⁊
Grecie dempsi graue seruitium. incepta
mea postremus seruorũ Archelaus exer
citu prodito impediuit. Jlliqꝫ. quos ig/
nauia aut praua calliditas ut meis labo
ribus tutiqꝫ essent. armis abstinuit acer
bissimas penas soluunt. Ptolemeus pre/
tio in dies bellum prolatans. Cretenses
inpugnati semel iam neqꝫ finem nisi ex/
cidio habituri. Equideꝫ cũ mihi ob ipoꝝ
interna mala dilata. prelia magis quaꝫ
pacem datam intelligerem. abnuente ti
grane qui mea dicta sero probat. te remo
to procul omnibus aliis obnoxiis rursus
tamen bellum cepi. M. qꝫ Cottam Roma
num ducem apud Calchedona terra fudi
mari exui. classe pulcherrima apud Cizi/
cum magno cum exercitu. in obsidio
moranti frumentum defuit nullo cir/
cum adnitente simul hiems mari probi/
bebat. ita sine ui hostium regredi cona/
tus. in patrium regnuꝫ naufragiis apud

patrium et heracleā militū optimos cum classibus amisi. restituto deinde apud caberam exercitu. et uariis iter me atque Lucullū prelijs īopia rursus ambos incessit Illi suberat regnū ariobarzanis bello intactum. ego uastis circum oībus locis in armeniā concessi. secutique romani nō me sed morē suū oīa regna subuertēdi. quia mltitudīem arctis locis pugna prohibuere imprudentiā extigranis pro uictoria ostētāt. Nūc queso cōsidera nobis obpssis utrum firmiorē te ad resistēdū an finē belli futurum putes. scio equidē tibi magnās opes uirorum armorum et auri esse. et ea re a nobis ad societatē ab illis ad p̄dā peteris. Ceterum consiliū est tigranis regno integro meis militibus procul a domo paruo labore per nr̄a corpora bellū cōficere. quō neque uincere neque uinci sine tuo periculo possumus an ignoras Romanos postquā ad occidētem pergentibus finem oceanus fecit. arma huc cōuertisse. neque quicquā a principio nisi partū habere domū cōiuges agros īperiū cōuenas olim sine patria pa/

rentibus peste conditos orbis terraruz.
quibus non humana ulla neqz diuina ob
stant. quin sotios amicos procul iuxta
sitos inopes potentisqz trahant. excindāt
omniaqz non serua ⁊ maxime regna ho/
stilia ducāt. namqz pauci libertatē pars
magna iustos dños uolunt. nos suspecti
sumus emuli ⁊ in tempore uindices affu
turi. Tu uero cui seleutia maxiā urbiuz
regnumqz psidis inclitis diuicijs ē. quid
ab illis nisi doluz in p̃sens ⁊ postea bellū
expectas. romani arma in omnes habent
acerrima in eos. quibꝫ uictis spolia max
ima sunt. audendo ⁊ fallendo ⁊ bella ex
bellis serendo magni facti. per hūc morē
extinguent oīa aut occident. quod haud
difficile est. si tu Mesopotamia nos Ar/
menia circumgredimur exercitum sine
frumento sine auxilijs fortuna aut nos/
triꝰ uicijꝰ adhuc īcolumē. teqz illa fama
sequetur auxilio profectū magnis regibꝫ
latrones gentiū opp̃ssisse. quod utifaciasꝰ
moneo hortorqz. neu malis pernitie nr̃a
tuā prolatare quā societate uictor fieri.

Ad Cesarem Senem De Re Publica.

Opulus Ro. uero antea obtinebat regna atq; iperia fortūa dono da re item alia que p mortales auide cupiūtur. quia ⁊ apud indignos sepe erāt quasi per lipidinem data neq; cuiquā in/corrupta permanserant. sed res docuit id uerum esse, quod in carminib⁹ Appius ait. Fabrum esse sue quēq; fortune atq; in te maxime qui tantum alios pregres/sus es. ut prius defessi sint homines lau/dando facta tua. quam tu laude digna faciundo. ceterū ut fabricata sic uirtute parta quā magna industria haberi decet Ne incuria deformentur aut corruant infirmata. Nemo enim alteri imperiu; uolens concedit. ⁊ quāuis bonus atq; cle mens sit. qui plus potest. tñ quia malo esse licet formidatur. Ideo euenit quia pleriq; reru; potētes peruerse cōsulūt. ⁊ eo se munitiores putāt. quo illi quibus imperitāt. nequiores fuere. at contra id eniti decet. cū ipse bonus atq; strennuus

ſis uti quã optimis imperites. nam peſſi
mus quiſq; aſperime rectorem patitur.
ſed tibi hoc grauius eſt quã ante te om/
nibus armis parta componere quod
bellum aliorum pace mollius geſſiſti.
ad hoc uictores preda; petũt. uicti ciues
ſunt. Inter has difficultates euadendu;
eſt tibi atq; in poſterum firmanda res
puplica non armis modo neq; aduerſu;
hoſtis. ſed quod multo multoq; aſpius
eſt bonis pacis artibus. Ergo omẽs mag
na mediocris ſapiẽtia res huc uocat. que
quiſq; optima poteſt uti dicant ac mihi
ſic uidetur qualicunq; modo tu uictoriã
cõpoſueris. ita alia oĩa futura. ſed iã quo
melius faciliuſq; cõſtituas paucis q̃ me
anim⁹ monet accipe Bellũ tibi fuit Im
perator cu; hoĩe claro magnis opibꝫ aui/
do potẽtie maiore fortũa quã ſapientia.
quẽ ſecuti ſũt pauci p ſuã iiuriã tibi iimi
ci Itẽ quos affinitas aut alia neceſſitudo
traxit. Na; particeps dñatõis neq; fuit

c

quiſquam · neq; ſi pati potuiſſet. orbis terrarum bello concuſſus foret. Cetera multitudo uulgi more magis quã iudi/tio poſt alius alium quaſi prudentiorez ſecuti. per idem tempus maledictis ini/quorum occupande rei p. in ſpem aducti homines. quibus omnia probro ac luxu ria polluta erant. concurrere in caſtra tua 7 aperte quietis mortẽ rapinas. poſ/tremo omnia que corrupto animo lube bat. minitari. exquis magna pars ubi neq; creditum condonare. Neque te ciui bus ſic uti hoſtibꝫ uti uident. defluxere. pauci reſtitere. quibus maius otium in caſtris quã Rome futurum erat. tanta uis creditorum impendebat ſed ob eaſdẽ cauſas inmane dictu eſt. Quanti 7 quã multi mortales poſtea ad Pompeium diſceſſerunt. eoque per omne tempus belli quaſi ſacro atque in ſpoliato fano debitores uſi. Igitur quoniam tibi uic/tori de bello atq; pace agitanduz ẽ. hoc uti ciuiliter deponas. illa quam iuſtiſſi/

ſima ⁊ diuturna ſit. de te ipſo primũ qui ea compoſiturus es. quid optimuꝫ factu ſit exiſtima. Equidem ego cuncta impe/ria crudelia magis acerba quam diutur na arbitror. Neque quemquã in multis metuendum eſſe quin ad eum ex multis formido recidat. eam uitam belluꝫ eter/num ⁊ anceps gerere. quoniaꝫ neque ad/uerſus neque ab tergo aut lateribꝫ tutus ſis. ſemper in periculo aut metu agites. Contra qui benignitate ⁊ clementia im/periũ temptauere. iis leta ⁊ candita om/nia uiſa. etiam hoſtes nequiores quã alij ciues haud ſcis An, qui me his dictis cor/ruptorem uictorie tue nimiſqꝫ inuictos bona uoluntate predicent ſcilicet quod ea. que externis natiõibus natura nobis hoſtibꝫ Noſqꝫ maioreſqꝫ nr̃i ſepe tribue re. ea ciuibꝫ danda arbitror. Neqꝫ Bar/baro ritu cede cedeꝫ ⁊ ſanguinẽ ſanguine expianda. An illa q̃ paulo añ hoc bellũ in

Cn. Pompeium uictoriamq; sullanam
increpabantur. obliuio interfecit Domi
tium Carbonem Brutum alios item nõ
armatos neque in prelio belli iure. Sed
postea supplices per sũmum scelus inter
fectos plebem Romanam in uilla publi
ca pecoris modo conscissam. heu quã illa
occulta ciuium funera & repentine cedes
in parentum aut liberorum sinum fuga
mulierum & puerorũ uastatio domuu;
Ante partam a te uictoriam Seua atq;
crudelia erant. Ad que te iidem illi hor/
tantur. & scilicet id certatum esse utrius
uestrum arbitrio iniurie fierent. neq;
receptam sed captam a te rem. pu. & ea
causa exercitus stipendijs confectis opti
mos & ueterrimos omnium aduersum
fratres parentisq; alij liberos armis con
tendere. ut ex alienis malis deterrimi
mortales uentri atq; profunde libidini
sumptus quererent. atq; essent oppro/
bria uictorie. quorum flagitijs comma/
cularetur bonorum laus. neq; enim te

preterire puto qualis quisq; eorum mo/
re aut modestia etiam tum dubia uicto
ria se se gesserit. quoque modo in belli ad
ministratione scorta aut conuiuia exer/
cuerint. Nonnulli quorum etas ne per
otium quidem talis uoluptatis sine de/
decore attingerit. De bello satis dictum
De pace firmanda. quoniã tuque 7 om/
nes tui agitatis. Primum id queso con/
siderare qualis sit de quo consultas. ita
bonis malisque dimotis. patenti uia. ad
uerum perges. ego sic existimo. quonia;
orta omnia intereunt. qua tempestate
urbi Romane fatum excidij aduentarit
ciuis cũ ciuibus manus conserturos. ita
defessos 7 exanguis Regi aut nationi pre
de futuros. aliter non orbis terrarũ ne/
q; cuncte gentes conglobate mouere aut
cõtundere queunt hoc imperiũ. Firman
da igitur sũt uel cõcordie bona uł discor
die mala expellẽda. id ita eueniet si sũptuũ

⁊ rapinarum licentiã dempseris nõ ad uetera instituta reuocãs. que iam pridem corruptis moribus ludibrio sunt. Sed si suã cuique rem familiarẽ finẽ sũptuũ statueris. quoniam is incessit mos. ut hoĩes adulescẽtuli sua atque aliena cõsumere. Nihil libidini atque alijs rogantibus denegare. pulcherrimũ putẽt eam uirtutẽ ⁊ magnitudinem animi. pudorẽ atque modestiã pro secordia estiment. Ergo anĩus ferax praua uia ingressus ubi cõsueta nõ suppetiit fertur accensus in socios modo. modo in ciuis. mouet composita ⁊ res nouas ueteribus cõquirit. quare tollendus ẽ fenerator ĩ posterũ. uti suas quisque res curemus Ea uera atque simplex uia ẽ magistratum populo nõ creditori gerere. ⁊ magnitudinem animi in addendo non demendo Rei publice ostendere. atque ego scio quam aspera hec res in principio futura sit presertim iis. qui se in uictoria licentius liberiusque quam artius futuros cre/

debant. quorum si saluti pocius quã libidini cõsules. illosq; nosq; ⁊ socios in pace firma constitues. sin eadem studia artesq; iuuentuti erunt. ne ista egregia tua fama simul cum urbe Roma breui concidet. Postremo sapiẽtes pacis causa bellum gerunt. laborem spe otij substentãt Nisi illam firmã efficis. uinci an uicisse quid retulit. quare capesse per deos Rem publicam ⁊ omnia aspera uti soles peruade. Nanq; aut tu mederi potes. aut omitẽda est cura omnibus. neq; quisquam te ad crudelis penas aut acerba iuditia inuocat. quibus ciuitas uastatur magis quã corrigitur. sed ut prauas artis malasq; libidines ab iuuentute prohibeas. Ea uera clemẽtia erit cõsuluisse. Ne merito ciuis patria expellerẽtur. retinuisse ab stulticia ⁊ falsis uoluptatibus. pacem ⁊ concordiam stabiliuisse. nõ si flagitijs obsecutus delicta perpessus. presens gaudium cum mox futuro malo cõcesseris.

ac mihi anim? Quibus rebus alij timēt
maxime fretus est negotij magnitudine
Et quia tibi terre ⁊ maria simul omnia
componenda sunt. quippe res paruas tan
tum ingeniū attingere nequiret. magne
cure magna merces ē. Igitur prouideas
oportet. uti plebes largitionib⁊ ⁊ publi/
co frumēto corrupta. habeat negotia sua
quib⁊ ab malo publico detineatur. Iuuē
tus probitati ⁊ industrie nō sumptibus
neqꝫ diuitijs studeat. Id ita eueniet. si pe
cunie que maxima omniuꝫ pernities est
usum atqꝫ dedecus dempseris. Naꝫ sepe
ego cum aīo meo reputans quib⁊ quisqꝫ
rebus clari uiri magnitudīeꝫ inuenissēt.
queqꝫ res populos natōe sue magnis au/
toribus auxissent. ac deinde quib⁊ causis
amplissima regna ⁊ imperia corruissent
eadem semper bona atqꝫ mala reperiebā
omnesqꝫ uictores diuitias contempsisse
⁊ uictos cupiuisse. neque aliter quisquaꝫ

extollere sese ⁊ diuina mortalis attinge-
re potest. nisi omissis pecunie ⁊ corporis
gaudijs animo indulgens non adsentãdo
neq; concupita prebendo peruersam gra
tiaz gratificans. sed in labore paciencia
bonisq; preceptis ⁊ factis fortibus exer
citando. Nam domũ aut uillã extruere
eam signis auleis alijsq; operibus exor-
nare. ⁊ omnia potius quã semet uisendũ
afficere. idest nõ diuitias decori habere.
sed ipsuz illis flagitio esse. Porro eis qui
bus bis die uentrem onerare. nullã noc-
tem sine scorto quiescere mos est. ubi a-
nimum queз dominari decebat seruitio
oppressere. ne quicquam eo postea hebeti
atq; claudo pro exercito uti uolunt. Nã
inprudẽtia pleraq; ⁊ se precipitat. Verũ
hec ⁊ oĩa mala pariter cũ honore pecũie
desinẽt. Si neq; mḡratus neq; alia uulgo
cupienda uenalia erunt. ad hoc prouiden
dũ ẽ tibi quonã mõ Italia atq; prouĩtie

tutiores sint id quod factu haud obscu/
rum est. Nam iidem omĩa uastant suas
deserendo domos ⁊ per iniuriam alienas
occupando. Item ne uti adhuc militia ĩ
iusta aut inequalis sit. cuꝫ alij triginta
pars nullum stipendium facient. ⁊ fru/
mentum id quod antea premiuꝫ ignauie
fuit. per municipia ⁊ colonias illis dare
cõueniet. qui stipendijs emeritis domos
reuerterint. Que Rei publice necessaria
tibiqꝫ gloriosa ratus sum quaꝫ paucissi/
mis absolui. Nõ peiꝰ uidetur pauca nũc
de facto meo disserere. Pleriqꝫ mortales
ad iudicandum satis ingenij habent aut
simulant. uerũ. N. ad reprehẽdenda ali/
na facta aut dicta ardet omnibus ani/
muˢ. uix satiˢ apertũ oˢ aut lingua prõp
ta uidetur. quom edita pectore euolat
quibus me sebiectum haud penitet. ma/
gis reticuisse pigeret. Nam siue hac seu
meliore alia uia perges. a me quidem

pro uirili parte dictum et adiutum fu-
erit. reliquuum est optare uti que tibi
placuerint. ea dij inmortales adprobent
beneque euenire sinant.

Ad. C. Cesarem.
Oratio De Re
Publica.

Scio ego quam difficile atque
asperum factu sit consiliū dare
Regi aut Imperatori. Postre-
mo cuiquam mortali cuius o-
pes in excelso sunt. Quippe cum et illis
consultorum copie adsint. neque de futu
ro quisquam satis callidus satisque pru-
dens sit. Quin etiam sepe praua magis
quā bona cōsilia prospere eueniūt. Quia
plerasq; res fortūa ex libidīe sua agitat.

Sed michi studium fuit adulescentulo Rem publicam capessere atque in ea cognoscenda multam magnamque curam habui. nō ita ut magistratū mō caperez quez multi malis artibus adepti erant. Sed etiā ut rem. p. domi militieqz quantūqz armis uiris opulētia posset cognitū habuerim. Itaqz mihi multa cū animo agitanti consiliuz fuit famā modestiāqz meā post tuam dignitatē haberi. ꝛ cuius rei lubet periculū facere. dum quid tibi ex eo glorie acciderit. Idqz nō temere neqz ex fortuna tua decreui sed qz in te preter ceteras artem unā egregie mirabilez compi. semper tibi maiorem in aduersis quam in secūdis rebus animū esse Sed preter ceteros mortales illa res clarioꝛ est. quod prius defessi sunt hoīes laudando atqz admirādo munificentiā tuā quā tu ī faciūdo. que gloria digna essēt. Equidez mihi decretū ē nihil tā ex alto repiri posse. quod nō cogitāti tibi ī promptu sit

Neque ego que uisa sunt de re publica tibi scripsi. quia michi consilium atque ingenium meum amplius equo probaretur. Sed inter labores militie interque prelia. uictorias. Imperium statui admonendum te de negotijs Urbanis. Nã que tibi si id modo in pectore consilij est ut te ab inimicorũ impetu uindices. quoqȝ modo contra aduersum consulem beneficia populi retineas. indigna uirtute tua cogitas. sin in te ille animus est. qui iam a principio nobilitatis factionẽ disturbauit. plebem Ro. ex graui seruitute in libertatem restituit. in pretura inimicorum arma inermis disiecit. domi militieqȝ tanta ⁊ tam preclara facinora fecit. ut ne inimici quidem queri quicquã audeãt. nisi de magnitudine tua quin tu accipe ea que dicaȝ de summa re publica. que profecto aut uera inuenies aut certe haut procul a uero. Sed quoniaȝ Cn. Pompei⁹ aut animi prauitate aut qꝛ nihil eo maluit. quod tibi obesset.

Ita lapsus est . ut hostibus tela in ma/
nus iaceret . Quibus ille rebus Rem
publicam conturbauit. eisdem tibi resti
tuendum est . primum omnium sum/
mam potestatem moderandi de uectiga
libus sumptibus iudicijs Senatoribus
paucis tradidit plebem Ro. cuius antea
summa potestas erat. Ne equis quidem
legibus in seruitute reliquit iudicia tam
7 si sicut antea tribus ordinibus tradi/
ta sunt . tamen iidem illi factiosi regunt
dant. adimunt . que lubet . innocentis
circumueniunt. suos ad honorem extol/
lunt . Non facinus non probrum aut
flagitiuz obstat. quo minus magistrat⁹
capiant. quos commodum est. trahunt
rapiunt. Postremo tanquam urbe cap/
ta libidine ac licentia sua pro legibus
utuntur. ac me quidem mediocris doloꝛ
angeret . si uirtute partam uictoriam
more suo per seruitium exercerent .
sed homines inertissimi. quorum omnis

uis uirtus que in lingua sita est. forte atque alterius secordia dominationem oblatam insolentes agitant. Nam que seditio aut dissentio ciuilis tot tam illustris familias ab stirpe euertit. aut quorum unquam in uictoria animus tam preceps tanque immoderatus fuit. L. Sulla. cui omnia in uictoria lege belli licuerunt. tam q si supplitio hostium partis suas muniri intelligebat. tamen paucis interfectis ceteros benefitio quaz metu retinere maluit. A. Herculem Catonem. L. Domitio cererisque eiusdem factõnis quadraginta Senatores. multi preterea cum spe bona adulescentes sic uti hostie mactati sunt. Cum interea importunissima genera hominum tot miserorum ciuium sanguine satiari nequiere Non orbi liberi. Non parentes exacta etate. Nõ luct⁹ gemit⁹ uiroꝝ mulieruꝫ

immanem eorum animuz inflexit. quin acerbius in dies malefaciundo ac dicun/do dignitate alios. alios ciuitate euersuz irent. Nam quid ego de te dicam. cuius contumeliaz homines ignauissimi uita sua commutare uolũt. scilicet neqz illis tante uoluptati ẽ. Tam ⁊ si insperantibꝫ accidit dominatio quãto merore tua dignitas. quin optatius habent ex tua cala/mitate periculum libertatis facere quã per te. P. R. Jmperiuz maximũ ex magno fieri. quo magis tibi etiam atqz etiã animo prospiciendum est. quonã modo rem stabilias communiasqz. mihi quidẽ que mens suppetit eloqui non dubitabo. Ceterũ tui erit ingenij probare que uera atqz utilia factu putes. Jnduas ptes ego ciuitatẽ diuisã arbitroꝛ sic ut amaioribus accepi in pr̃es ⁊ plebẽ. antea ĩ pr̃ibꝫ sũma auctoritas erat. uismlto maxia ĩ plebe. itaqz sepiꝰ ĩ ciuitate secessio fuit sempqz nobibitatis opeꝭ diminute sunt

⁊ uis populi amplificatum . sed plebs eo libere agitabat . quia nullius potentia super leges erat. neq; diuitijs aut sup̄bia sed bona fama factisq; fortibus nobilis ignobilem anteibat. humillimus quisq; in armis aut in militia. nullius honeste rei egens. satis sibi satisque patrie erat. Sed ubi eos paulatim expulsos agris. inertia atq; inopia incertas domos habere subegit. cepere alienas opes petere libertatem suā cum re publica uenalē habere Ita paulatim populus. qui domin⁹ erat cūctis gentib⁹ īpitabat dilapsus ē. ⁊ pro cōmuni imperio priuatim sibi quisque seruitutē peperit. Hec igitur multitudo primū malis morib⁹ ībuta. deiñ inartis uitasq; uarias dispalata. nullo modo inter se congruens. parum mihi quidem idonea uidetur ad capessendam rem pu. Ceterum additis nouis ciuibus magna me spes tenet fore ut omnes expergiscantur ad libertatem. quippe cum illis libertatis retinende. tum hijs seruitutis

d

amittende cura orietur. hos ego censeo permixtos cum ueteribus nouos in colonijs constituas. Ita et res militaris opulentior erit. et plebs bonis negotijs impedita. malum publicum facere desinet. Sed nō inscius neq; inprudens sum quo mea res agetur. que seuitia queq; tempestates hominum nobilium future sint. cum indignabūtur omnia funditus misceri. Antiquis ciuib⁹ hāc seruitutē īponi regnum deniq; ex libera ciuitate futurū ubi unius munere multitudo ingens in ciuitatē peruenerit. Equidē ego sic apud animū meū statuo. malū facin⁹ in se admittere. qui incōmodo rei. p. gratiā sibi cōciliet. ubi bonū publicū etiā priuatim usui est. id uero dubitare adgredi secordie atq; ignauie duco. M. druso semp cōsiliū fuit intribunatū sūma ope niti pro nobilitate. neq; ullā rē ī principio agere ītendit. nisi ille auctores fuerāt. sed hoīes factiosi quibus dolus atq; malitia fide cariora erant. ubi intellexerūt per unu;

8

hominē maximmum beneficiuꝫ multis mortalibus dari uidelicet sibi quisque conscius. malo atqꝫ infido animo esse de. M. druso iuxta ac se existimauerunt. itaque metu ne per tantam gratiam so/lus reruꝫ potiretur. contra eam nisi sua ⁊ ipsius consilia disturbauerūt. quo tibi imperator maior cura fideique amici ⁊ multa presidia paranda sunt. hosteꝫ ad/uersuꝫ deprimere. strēnuo homini haud difficile est. occulta pericula neqꝫ facere neqꝫ uitare bonis in promptu est. Igitur ubi eos in ciuitatem adduxeris. quoniaꝫ quideꝫ renouata plebs erit. in ea re max/ime animum exerceto. ut colantur boni mores. concordia inter ueteres ⁊ nouos coalescat. sed multo maximum bonum patrie ciuibus tibi liberis. postremo hu/mane genti pepereris. si studiuꝫ pecunie aut substuleris. aut quoad res referet. minueris. aliter nꝫ priuata res nꝫ publi/ca neqꝫ domi nꝫ militie regi pōt. nā ubi cupido diuitiaruꝫ inuasit. neqꝫ disciplina

neq; artes bone neq; ingeniū ullu; satis pollet. quin anim⁹ magis aut min⁹ ma/ ture. postremo tamen succūbat. sepe ia; audiui qui reges que ciuitates ⁊ natiões per opulentiā magna imperia amiserint que per uirtutem inopes ceperant. Ideo haud mirandū est. Nam ubi bonus dete riorem diuicijs magis clarum magisq; acceptu; uidet primo estuat. multaq; in pectore uoluit. Sed ubi gloria honorem magis in dies uirtutem opulentia uincit animus ad uoluptatem a uero deficit. quippe gloria industria alitur. ubi eam dempseris. ipsa per se uirtus amara atq; aspera ē. Postremo ubi diuitie clare ha/ bentur. ibi omnia bona uilia sunt Fides Probitas Pudor Puditia Nā ad uirtu/ tē una ardua uia ē. Ad pecuniā quacuiq; lubet. nititur ⁊ modis ⁊ bōis reb⁹ ea cre atur. Ergo ī primis auctoritatē pecunie demito. n; de capite n; de honore ex co/ pijs quisquā magis aut min⁹ iudicauerit

sic ut neq; pretor nep; consul ex opulen/
tia uerũ ex dignitate creetur. sed de ma/
gistratu facile populi iudiciũ fit. iudices
a paucis probari ragnum est. ex pecunia
legi inhonestũ. quare om̃s prĩe classis iu
dicare placet. sed numero plures quã iu/
dicant. neq; rhodios neq; alias ciuitates
unquã suoꝝ iudicioꝝ penituit. ubi pro/
miscue diues ⁊ paup ut cuiq; fors tulit
de maximis rebus iuxta ac de minimis
disceptat. sed magistratibꝫ creãdis haud
mihi quidem absurde placet lex quam
C. gracchus in tribunatu promulgaue/
rat. ut ex confusis quinq; classibus sor/
te centurie uocarẽtur ita coequãtur dig
nitate pecunia uirtute anteire alius ali
um properabit. Hec ego magna remedia
contra diuitias statuo. nã p inde oẽs res
laudantur atq; appetuntur ut earu; re/
ru; usus ẽ malitia p̃mijs exercetur. ubi
ea dempseris. Nemo oĩum gratuito ma/
lus est. Ceterum auaritia Belua fera
immanis intolleranda est quo intendit

oppida agros fana atque domos uastat. diuina cum humanis permiscet. neq; ex ercitus neq; moenia obstant. quo minus ui sua penetret. Fama puditia liberis pa tria atq; parẽtib⁊ cuneos mortalis spoli at. Verũ si pecũie dec⁹ ademeris. magna illa uis auaritie facile bonis morib⁊ uin cetur. atq; hec ita sese habere taz ⁊ si om nes equi atq; iniqui memorant. tamen tibi cum factione nobilitatis haud medi ocriter certandũ est. cui⁹ si dolũ caueris alia oĩa procliua erũt. nã ii si uirtute sa tis ualerent. magis emuli bonorũ quam inuidi essent. quia desidia ⁊ inertia stu por eos atq; torpedo inuasit. strepunt. obtrectant. alienã famaz bonaz suũ dede cus estimant. Sed quid ego plura quasi de ignotis memorẽ. M. bibuli fortitudo atq; aĩ uis ĩ cõsulatũ erupit. hebes ling ua. magis malus quaz callidus ingenio. Quid ille audeat qui ꝯsulat⁹ maximũ ĩ periũ maxĩo dedecori fuit An. L. domiti

magna uis est. cuius nullũ membrũ a fla
gitio aut facinore uacat. lĩgua uana. ma
nus cruente. pedes fugaces . que honeste
nomĩari nequeũt. inhonestissima. Vniꝰ
tamẽ. M. Catonis ingenium uersutũ. lo/
quax. callidũ. haud contemno. parantur
hec disciplina grecoruꝫ. Sed uirtus uigi
lantia laboꝛ apud grecos nulla sũt. quip
pe qui domi libertatẽ suã per inertiam a
miserint. censes ne eoꝝ p̃ceptis imperiuꝫ
haberi posse. Reliqui de factione sunt in
ertissimi nobiles. in quibus sicut institu
to. preter bonuꝫ nomen nihil est addita
mẽti. L. Postumij. M. Fauonij mihi ui
dentur quasi magne nauis superuacanea
honera esse. ubi salui prouenere. usui sũt.
Siquid aduersi cohortuꝫ est. de illis po/
tissimũ iactura fit. quia p̃cij minimi sũt.
nũc qm̃ sic ut mihi uideoꝛ de plebe reno/
uanda corrigẽdaqꝫ satis disserui. De sena
tu que tibi agenda uidẽtur dicã. postquã
mihi etas ingeniumque adoluit. haud
ferme armis atqꝫ equis corpus exercui

sed animū in litteris. cogitaui. quod nā
firmi⁹ erat id ī laborib⁹ habui. atq; ego
in ea uita multa legendo atq; audiendo
ita cōperi oīa regna Itē ciuitates ⁊ nati/
ones usq; eo prosperū īperiū habuisse. dū
apud eos uera cōsilia ualuerūt. ubicūq;
grā timor uoluptas ea corrupere. Post
paulo īminute opes Deiñ ademptū im/
periū. postremo seruit⁹ īposita ē. Equidē
ego sic apud animū meū statuo cuicūq;
in sua ciuitate amplior illustriorq; loc⁹
quā alijs est. ei magnā curam esse rei. p.
Naz ceteris salua urbe tantūmodo liber
tas tuta est. qui per uirtutē sibi diuitias
decus honorem pepererūt. Vbi paulū in/
clinata res. p. agitari cepit. multipliciter
animus curis atq; laboribus fatigatur
aut gloriā aut libertatem aut rem fami
liarez defensat amnib⁹ locis odest. Festi/
nat quāto in secūdis reb⁹ florentior fuit
tanto ī aduersis asperius magisq; anxie
agitat. Igitur ubi plebs senatui sic uti
corp⁹ aīo obedit. ei usq; ꝯsulta exequitur

patris cõsilio ualere decet. populo super uacanea est calliditas. itaq; maiores nostri cum bellis asperrimis premerentur equis uiris pecunia amissa. nũquã defessi sũt armati de imperio certare. nõ inopia erarij. non uis hostium. non aduersa res ingentez corꝝ animũ subegitz. Quin que uirtute ceperant simul cum anima retinerent. Atq; ea magis fortibus consilijs quã bonis prelijs patrata sunt. Quippe apud illos una res. p. erat. Ei omnes consulebant. factio contra hostis parabatur Corpus atq; ingeniũ patrie non sue quisq; potentie exercitabat. At hoc tempore contra ea hoĩes nobiles quoꝝ animos secordia atq; ignauia inuasit. ignari laboris hostiũ militie domi factione ĩstructi per superbiã cũctis gentibꝰ moderãtur. Itaq; patres quorũ consilio antea dubia res. p. stabiliebatur. oppressi ex aliena libidine huc atq; illuc fluctuãtes agitãtur interdum alia deinde alia decernunt.

uti eoruz. qui dominātur simultas aut gratia fert. Ita bonū malumqz publicū estimant. quod si aut libertas equa om/nium aut sententia obscurioz esset. maio ribus opibus res. p. ⁊ minus potens no/bilitas esset. Sed quoniā coequari gratia omniuz difficile est. quippe cuz illis ma/iorum uirtus partam reliquerit gloriā dignitatez. clientelas. Cetera multitudo pleraqz insititia sit Sententias eorum a metu libera. ita in occulto sibi quisque alterius potētia carioz erit. libertas iux ta bonis ⁊ malis strenuis atqz ignauis optabilis est. Verū eam pleriqz metu de serunt. stultissimi mortales. quod in cer tamine dubiū est. quorsū accidat. id per inertiā in se quasi uicte recipiūt. Igitur duabus rebus cōfirmari posse senatum puto auctus per tabellā sententiaz feret Tabella obtentui erit. quo magis animo libero facere audeat. in multitudine ⁊ presidij plus ⁊ usus amplioz est. Nā fere his tēpestatibꝫ alij iudicijs publicis. ali priuatis suis atqz aīcoꝝ negotijs īplicati

haud sane rei. p. consilijs adfuerunt. Ne
q; eos magis occupatio quã superba im/
peria distinuere. Homines nobiles cum
paucis senatorijs. quos additamenta fac
tionis habent. quecunq; libuit probari
reprehẽdere decernere ea uti libido tulit
fecere. Verũ ubi numero senatorũ aucto
per tabellam sententie dicentur. Ne illi
superbiam suam dimittent. ubi iis obe/
diendum erit. quibus antea crudelissime
imperitabant. Forsitan imperator per/
lectis litteris desideres quem numerum
senatorum fieri placet. eat quoq; modis
in multa 7 uaria offitia distribuatur.
Juditia quoniam prime classis mittẽda
putem que descriptio qui numerus in
quoq; genere futuris sit. Ea mihi omnia
generatim describere haud difficile fac/
tu fuit. sed prius laborandum uisu; est
de summa cõsilij idq; tibi probãdu; uerũ
esse si hoc itinere uti decreueris, cetera in
promptu erũt. Volo ego consilium meũ

prudens maximeqꝫ usui esse. Nam ubi cunqꝫ tibi res prospere cedet. ibi mihi bona fama eueniet. Sed me illa magis cupido exercet quocunque modo quã pri muꝫ res publica adiutetur. libertatem gloria cariorem habeo. Atque ego te oro hortorqꝫ ne clarissimus imperator galli ca gente subacta. P. R. summum atque inuictum imperium tabescere uetustate ac per summam secordiam dilabi pacia/ris. profecto si id accidat. Neqꝫ tibi nox neque dies curam animi sedauerit. quin in sonniꝭ exercitus furibundus atqꝫ ea mens alienata mente feraris. Namque mihi pro uero constat omnium morta/liuꝫ uitaꝫ diuino numine inuisier. neqꝫ bonũ neqꝫ malũ facin⁹ cuiusquã pro nihi lo haberi. Sed ex natura diuisa p̃mia bo/nos malosqꝫ sequi. Interea forte ea tardi us procedũt. suuˢ cuiqꝫ aĩus ex ↄscientia spem prebet. quod si te cum patria atqꝫ parentes possent loqui. scilicet hec tibi

dicerent o Cesar Nos te genuimus. fortis
simi uiri in optima urbe. decus presidiū
q; nobis. hostibus terrorem. que multis
laboribus ⁊ periculis ceperamus. ea tibi
nascenti cum anima simul tradidimus.
patriam maximam in terris domu; fa/
miliamq; ī patria clarissimā. Preterea
bonas artis honestas diuitias. postremo
omnia honestamenta pacis ⁊ premia be
lli. Pro iis amplissimis beneficiis nō fla
gitium a te neq; malum facinus petim⁹
sed uti libertatē euersa; restituas. qua re
patrata profecto per gentis omnis fama
uirtutis tue uolitabit. Namq; hac tem/
pestate tam ⁊ sidomi militieq; preclara
facinora egisti. tamē gloria tua cū mul/
tis uiris fortib⁹ equalis ē. Si uere urbe;
amplissimo noīe ⁊ maximo īperio prope
ia; ab occasu restitueris. Quis te clarior
quis maior ī terris fuerit? quippe si mor
bo ia; aut fato huic īperio secus accidat
cui dubiū ē. quin p orbē terrarū uastitas

bella cedes oriantur. Quod si tibi bona lubido fuerit patrie parentibus gratifi/candi posteroqꝫ tempore re publica resti tuta super omnis mortales gloriã agita tuaqꝫ unius mors uita clarior erit. Nã uiuos interdum fortuna sepe inuidia fatigat. Vbi anima nature cessit. demptis obtrectatoribꝫ ipsa se uirtus magis ma/gisqꝫ extollit. Que mihi utilissĩa factu uisa sunt. queqꝫ tibi usui fore credidi quam paucissimis potui perscripsi. ceterꝝ deos immortalis obtestoꝛ. ut quocunqꝫ modo ages, ea res reiqꝫ publice prospere eueniat. Finis Deo Gratias.

Christe deꝰ uere sancte genitricis amore.
Corporis ac anime sit tibi cura mee.
Hostis ab insidijs cũctis hac nocte tuere.
Peccaui fateor tu miserere mei.

